

ζωή, και με τὸ αἷμα τῆς καρδίας γραμμένο, ὁ Μερκαντέ τοῦ Βαλζάκ παρουσιάστηκε σὰ μιὰ φάρσα τοῦ κατώτατου ἔδους, ἀπὸ τοὺς ἀσυνείδητους, τῇ φορὰ τούτῃ, ἐρμηνευτὴς του. Τόσο ἔχει νὰ κάμῃ τὸ παίξιμο. Οἱ θεατὲς γέλασαν καὶ διασκεδάσαν; Μὰ ὁ ἴσκιος τοῦ μεγάλου συγγραφέα;

*

Στὴν Isis τοῦ Παρισιοῦ, στὸ κομψὸ καὶ καλλι- τεχνικώτατο περιοδικὸ πού τὸ διευθύνει ὁ κριτικὸς καὶ ποιητὴς κ. Ary Renè d' Yvermont, φιλολογικὸ ὄνομα πού κρύβει τὸν Ἕλληνα κ. Παρθένη, δημοσιεύτηκε μιὰ σύντομη καὶ οὐσιαστικὴ κριτικὴ γιὰ τὴν «Πάπισσα Ἰωάννα» τοῦ Ἑμμανουὴλ Ροῖδν, ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῆς νέας τῆς στῆ γαλλικὴ γλῶσσα μετάφρασης πού φάνηκε στὸ Παρίσι τῇ χρονίᾳ τούτῃ. Εἶναι καὶ ἑλληνικὴ γαλλικὴ μετάφραση τῆς «Πάπισσας Ἰωάννας» βγαλμένη στὰ 1876. Ἀπὸ τὴν πρώτη μετάφραση τούτῃ φάνηκε πὺς πῆρνε μὲ πολλὴ γενναιοδωρία, καὶ πὺς ὠφεληθήκανε μὲ τὸ παραπάνω, οἱ νεώτεροι μεταφραστές. Ἡ κριτικὴ τῆς Ἰωάννας εἶνε γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Jean Libert, νέο, καθὼς φαίνεται, κριτικὸ καὶ τεχνολόγο, πού ἔναι κάποιος τοῦ βιβλίου «L'impulsionisme et l'Esthétique», τυπωμένο στὰ 1906, τὸ διαβάσαμε προσεχτικὰ καὶ ἡδονικὰ καὶ τὸ θαυμάσαμε, μεστὸ καθὼς εἶναι, ἀπὸ μιὰ μεθοδική, πολυδιασχισμένη, εὐγενική, καὶ λεπτὴ ἀντίληψη καὶ ἀνάλυση τῆς Τέχνης. Ὁ κ. Libert μὲ τρανὸ σεβασμὸ μιλεῖ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ροῖδν. Ὁ συγγραφέας του τὸ εἶπε κάποτε ονειρικτῶς ἀμάρτημα. Ὁ γάλλος κριτικὸς τὸ θεωρεῖ ἔργο αβαντι- σμῆν στὸν ἰδανισμό, δυνατό, καὶ βαυτάτα ἠθικο ποιητικόν. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς ἀκόμα στοχάστηκε νὰ γράψῃ μιὰ συστηματικὴ κριτικὴ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ χαρακτήρα τοῦ Ροῖδν;

K**

Βλέπω καὶ δὴ στὸν ἥλιο νὰ ψερίζεται! — Μπρέ, τοῦ λῆω, τί διάβολο φωνάζει κεῖνο τὸ τρελλοκόριτσο; Πάνω στὴν ὄρα πεταχτήκανε πὸ μέσα κ' οἱ κυρίες, σὰν τρελλές, τρομαγμένες — ὁ Ἀχιλλέας, μὲ φωνάζουν, θὰ πνιγῇ! Γιὰ τὸ θεὸ τρέξει!.. Χυμῶ κάτου, κατρακυλῶ, καὶ βλέπω κείνη τὴν ὄρα νὰ τὸνε βγαίνουν οἱ βαρκάρηδες, κατὰμαυρο, μισο- πνιμμένοι. Τὸ κορίτσι πὺς πέρα λιγοθυμισμένο. Τού- πῃ γὰμ' ἀπάνου, τοὺς τρῖψαμε, τὸνε βάλουμε κεί- μὲ τὸ κεφάλι κάτου, νὰ ξεράσῃ τὴ θάλασσα, κ' εἰ- δαμε καὶ πάθαμ' ὡς νᾶρθουνε στὰ σύγκαλά τους. Βλέπετε τὸν προφτάσαμε, δὲν εἶχε μείνῃ πολὺ ὄρα στὴ θάλασσα. Πὺς πολὺ ἄργησε τούτ' ἡ μαϊμού, π' οὔτε ξεῖδ' οὔτε καμμένο παννὶ τὴν ἐπιανε-ἔδωσε πὰ ὁ Θεὸς κ' εἶχε κείν' ἡ κυρὰ μαζί της ἕνα μπουκαλάκι μυρουδιά καὶ τρῖψε τρῖψε τὰ μελίγγια της καὶ μύρισε τὴν κἀναμε ν' ἀνοίξ' τὰ μάτια.

— Μπρέ τὴν κακομοῖρα τὴ Μαριώ τί ἐπαθε! Κι ὅλ' αὐτὰ γιὰ νὰ γυρεύῃ καδούρια...

— Κ' ὕστερς μ' ἀρώτα κείνη ἡ κοκὼνα, πὺς τάχατες, ἐπесе στὴ θάλασσα ὁ ἄντρας της. Πή- γαιν' ἄκρη ἄκρη, τῆς εἶπα, καὶ γλύστρησε. Ποῦ νὰν τῆς πῶ τὴν ἀλήθεια!

— Γιατί, μωρή, δὲν τὴν εἶπες; φοβήθηκες;

— Ἀμ' κείν' ἡ γριά, πεθερὰ τ' γιὰ θάτανε, τοῦρριχνε κατὶ λοξές ματιές, τρομάρα! Νὰν τοὺς ἔλεγα τὴν ἀλήθεια, πὺς πὺς ἄλλ' μιὰ βολὰ τὸν ἔρριχνε νὰ πνιγῇ!..

— Ψήθηκαν τὰ ψάρια! Κοπιάστε! — Φώναξε πὸ μέσα ὁ γέρο Στρατῆς, π' ὅσο κόντος εἶχε, τόση μὲ φωνάρα σούβγαζε!

Κοπιάστε νὰ φᾶμε, παιδιὰ μου, νὰ μὲ κα- λοκαρδίστε! — εἶπ' ὁ καπετάνιος, πηγαίνοντας μέσα.

— Μωρὴ Μαριώ, τοίμασε καὶ τὰ δικὰ μας φαγιά... ἀντε γιὰ σου!..

(ἀκολουθεῖ)

ΓΑΜΟΣ

1

Ἔτσι τελειώνει καὶ τὸ παραμῦθι:
Ὁ Δράκοντας σκοτώθηκε κ' ἡ κόρη
Μὲ τὴ λαχτάρα στὰ γυνὰ τὰ στήθη
Προσμένει τὸ παρῆφανο τὸ ἀγῶρι
Ποῦ θάρρη νικητὴς νὰ προσκυνήσῃ
Τῆς σκλάβας του τὰ χεῖλη νὰ φιλήσῃ.

2

Καλέ μου νέε, μὲ τὴ φωτιά στὸ μάτι
Καὶ τὴ δροσιά στὰ χεῖλη, ὠραῖε λεβέντη,
Τὰ νειῶτα σου λυπήσου. Στὸ παλάτι
Μὴ μῆλς πὺς οὐ προσμένουνε γι' ἀφέντη
Τοῦ δράκου ἡ σασσιὰ θὰ σὲ φιλήσῃ,
Κανεὶς γιὰ σένα πὰ δὲ θὰ μιλῇσιν!

ΒΑΣΗ-ΔΑΚΗΣ

ΤΑ ΣΠΑΣΕ!

Τὸν Κῶτσο τὸν ταβερνάρη τόνε ξέρετε. Αὐτόνε δὴ πὺς τῶχει καὶ στὸ στεγνὸ, καθὼς στρίβουμε δεξιά. Τὸν εἶχαμε βραχνίσει, πὺς λέτε. «Πότε θὰ τ' ἀνοί- ξουμε τὸ νιό» καὶ ἀπὸτε θὰ τ' ἀνοίξουμε τὸ νιό». Στὸ ὕστερο τ' ἀποφάσισε.

Εἴτανε μιὰ Κυριακὴ βράδι, λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τ' Αἰ Δημητρίου. Εἴμουνα γῶ, ὁ Κῶττος ὁ τα- βερνάρης, ὁ Γιάγκος — κεῖνο τὸ ψηλὸ παιδί τ' ὁμορφο μὲ τὸ στριμένο μουστακάκι, πὺς ἔχει τὸ μπαρμπεριό —, κ' ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης — αὐτὸς ὁ ἀστείος, ὁ χοντρός. — Ὅλοι παιδιὰ καλὰ γιὰ παρέα. Ἐνας κ' ἕνας. Ἡ ἴδια συντροφιά εἶχαμε πᾶν μιὰν ἄλλη φορὰ στὸ πανηγύρι τῆς Φανερωμένης καὶ τὸ κάψαμε. Βρή- καμε καὶ καὶ κείνη τὴν ἀφιλότιμη τὴν Κατίνα καὶ χαλάσαμε γιὰ χάρη της τόσα λεφτά... Ἀς τ' ἀ- φίλουμ' ὁμως αὐτὰ νὰ κουρεύουνται...

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ τὸ λοιπὸν, πὺς λέτε, ἔβαλε πρῶτα-πρῶτα ὁ Κῶττος τοὺς μεζέδες. Εἶχε κατὶ σκοτάκια καὶ γλυκάδια τηγανιτά, κατὶ κομμάτια ψάρι τηγανιτὸ καὶ κατὶ κολλίους ἀμυρούς πρώτης γραμμῆς. Ὅλο μεζέδες πὺς τραβᾶνε κρασί.

Τὸ λοιπὸν ἀφοῦ ἔφερε τοὺς μεζέδες κατέβηκε ὁ Κῶττος στὸ ὑπόγειο νὰ πιᾶσῃ ἀπὸ τὸ νιό.

Σὲ λίγο γύρισε φέρνοντας μιὰ ὀκὰ γιομάτη. Καί, καθὼς ἐμεῖς τοιμπούσαμε ἀπὸ κανένα μεζέ, ὁ Κῶ- ττος τ' ἔδωσε στὰ ποτήρια. Καὶ τί κρασί, ρε, τι κρασί! Κοράκι εἴτανε τ' ἀφιλότιμο!

Ἐχαιρετήσαμε τὸ λοιπὸν, τσουγκρίσαμε τὰ πο- τήρια, εἶπαμε ἀκαὶ τοῦ χρόνου μ' ὕγεια καὶ τὸ τραθήξαμε.

Τί κρασί εἴτανε κεῖνο! Πιπεριστό, πιπεριστό καὶ δυνατό, γερὸ κρασί. Ἀπὸ τὸ νιὸ δὲ μοῦ βγαίνει τ' ἀφιλότιμο...

— Μωρὲ, ὠραῖο κρασί, εἶπαμ' ὅλοι, μπράβο, ρε Κῶτσο, μπράβο!

Μόνον ὁ Γιάγκος ὁ μπαρμπερὴς εἴτανε λίγο σκε- φτικός.

— Τί ἔχεις, ρε Γιάγκο; τοῦπαμε.

— Τίποτα.

Δὲν ἤθελε νὰ μᾶς πῇ.

Ἐπῖναμε λοιπὸν καὶ τὸν ἀφίκαμε. Ἐπῖνε καὶ κεῖνος. Μὰ μέσα πὺς ἔβανε τρίτη ἢ τέταρτη φορὰ τὸ ποτήρι στὸ στόμα του ἔκαμε ν' ἀναστενάξῃ. Ἐ- παιδεύτηκε νὰ κρύψῃ τ' ἀναστενάγμα. Εἴτανε ὁμως τόσο βαθύ πὺς τοῦ ξέφυγε ἔτσι λίγο, σβυσμένα...

— Τί ἀναστενάξεις, ρε Γιάγκο; τοῦ εἶπαμ' ὅλοι, τί ἔχεις;

— Ἀφίστε με, ρε παιδιὰ...

— Τί νὰ σ' ἀφίλουμ; Τί τὸ κρύβεις; Ἐδῶ εἶ-

μαστε ἐμεῖς κ' ἐμεῖς. Μᾶς ξέρετε κ' εἶναι περιττὸ νὰ μᾶς κρύβεις τὸν πόνο σου...

— Γιόμισέ μας, παιδί, τὴν ὀκὰ! φώναζε κεί- νη τῇ στιγμῇ ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης.

Ὁ Κῶττος σικώθηκε καὶ πῆρε τὴν ὀκὰ.

— Ἀφίστε νὰ πιᾶσω γῶ. Τὸ παιδί δὲν ξέρει. Καὶ σὲ λίγο τὴν ἔφερε γιομάτη.

— Τώρα, ρε Γιάγκο, τοῦπε ὁ Γιωργάκης, θὰ μᾶς τὰ πῆς ὅλα. Θὰ πίνουμε καὶ θὰ μᾶς λές. Κάτι με- ράκι ὁμως θ' ἔχεις ἐσύ... Κ' ἐγέλασε ἕνα σκαστὸ γέλιο.

— Ἀφίστε τ' ἀστεία, εἶπε τότες ὁ Γιάγκος. Ἀφίστε καὶ θὰ σὰς πῶ τί ἐπαθα σήμερα.

— Ἀς πιούμε πρῶτα τὸ κρασί μας, τοῦπα.

Ἐχαιρετήσαμε. Καὶ καθὼς πῖναμε σιγὰ σιγὰ ἐκεῖνος μᾶς εἶπε:

— Ὅταν εἴμουνα στὴ Λαμία πρόπερου ἀγάπη- σα ἕνα κορίτσι. Τὴ Φωτεινούλα. Πλάσμα ἔφαττο στὴν ὁμορφιά! Ἄλλο νὰ λὲγ κανένας κ' ἄλλο νὰν τὸ ἴδῃς... Τὸ λοιπὸν ἀπὸ-ταν ἐφυγα ἀπὸ καὶ δὲν τὴν ξα- νάειδα. Τὴν ἀγάπουνα ὁμως, πάντα τὴν ἀγάπουνα. Μὰ ὅσο πῆλινε κρύωνε μέσα μέσα μου ἡ μεγάλῃ ζέστα γι' αὐτήνε. Κόσμος εἶναι, ρε παιδιὰ, κ' ὅλα κανέναν τὰ ξεχάνει... Ἔτσι τὸ λοιπὸν σήμερα τ' ἀπόγιομα κάπως κᾶνω καὶ βλέπω — ἀκούστε, ρε παιδιὰ, τὴ βλέπω τὴ Φωτεινούλα μου στὸ Σύνταγμα, στὸν περίπατο, ποῦφερνε βόλτες... Μοῦ τραντάξανε τὰ φυλλοκαρδία σὰν τὴν ἀντίκρυστα! Μ' εἶδε καὶ τὴν εἶδα... Κι' ἄναψε μέσα μου ἡ παλιὰ φωτιά, ρε παιδιὰ, καὶ μὲ φλοῖζει, μὲ καίει... Ἀφίστε με! Περισσότερα δὲν μπορῶ νὰ σὰς πῶ....

— Γλύντησε δῶ, ρε Γιάγκο, κ' ἀφίστε, τοῦπε ὁ χασάπης. Γυναικὴ δὲν εἶναι κ' αὐτὴ; Θὰ τὴν ξαναβρῇ καὶ θὰ τὰ ξαναπείτε... Καὶ χαμογέ- λασε.

Ἐμεῖς ἐσωπάσαμε, ἐκράξα γῶ κατόπι ἑλληνικὰ ὀκὰ. Καὶ δὲν ἀργήσαμε ν' ἀρχίσουμε τὸ τραγοῦδι.

Ἀρχισε πρῶτα ὁ χασάπης μ' ἕνα ἀστείον τρα- γουδάκι: ἔπειτα εἶπαμε κεῖνο τοῦ Θεοδώρακη Γρίβα, ἔπειτα ἄλλο κ' ἄλλο... Νὰ ἴδῃτε, ρε, τραγοῦδι! Κεῖνος ὁ Κῶττος ὁ ταβερνάρης τραγουδαῖ ὠραῖα. Μὰ κ' ὁ χασάπης τὸ πᾶει καλὰ, Ὅλοι τραγουδή- σαμε καλὰ τέλος πάντων. Μόνον ὁ Γιάγκος δὲν εἶχε τόσην ὀρεξή. Εἴτανε πολὺ σκεφτικός...

Κι' ἀφοῦ τραγουδήσαμε πολλὰ εἶπα γῶ:

— Δὲ λέμε τώρα καὶ κεῖνο μὲ τὴ βοσκοπούλα: αὐλῶκος νὰ φᾶν τὰ πρόβατα, αὐλῶκος νὰ φᾶν τὰ γίδια;

— Αὐτὸ τὸ ξέρει καλὰ ὁ Κῶττος, εἶπε τότες ὁ Γιωργάκης ὁ χασάπης. Ἀς τ' ἀρχίσῃ καὶ τόνε βοηθάμε.

Ὁ Κῶττος δὲν ἀργησε. Τ' ἀρχίζει, ρε παιδιὰ, καὶ τ' εἴτανε κεῖνο! Καρδιὴς ἔλυνε! Εἶναι καὶ τὸ τραγοῦδι τ' ἀφιλότιμο πὺς σὲ μερακῶνει... Ὅχι νὰ 'χεις καὶ σπαρὰ μέσα σου...

Ἔτσι, πὺς λέτε, ὁ Γιάγκος, σὰν ἀκουσε λίγο βγαίνει μιὰ φωνή:

— Ἀχ, βρέ, ἄχ, Φωτεινούλα μου!...

Κι' ἀρπάξε τὸ τραπέζι καὶ τ' ἀνκποδογύρισε μὲ μῆς.

Τὰ πιᾶτα, τὰ ποτήρια, οἱ μεζέδες, τὰ κρασιά, τὰ πηρούνια, τὰ μαχαίρια, ὅλα γινήκανε ἕνα πράμα...

Τάπασε ὅλα!...

Ἡ ἀγάπη του, ἐκεῖνη ἡ φλοῖσμένη ἀγάπη του γιὰ τὴ Φωτεινούλα του, τὸν ἄναψε καὶ τὸν ἀγρίεψε μέσα στοὺς καπνοὺς τοῦ κρασιού...

Κι' ἀφοῦ τᾶκκαμε ὅλα θάλασσα ἔβγαλε ἕνα «Ἀχ!» τρῖσβαθο, ἕνα «Ἀχ!» πὺς τόνε ξαλά- φρωσε λίγο...

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ